

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvcvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio V. De modo vnonis ex parte partlum humanæ naturæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](#)

QVAEST. V.

secundum illum motum, sicut primum alterans est inalterabile. Et ideo non fui conueniens, ut assūmeret humanam naturam in ipso Adam.

AD TERTIUM dicendum quia Christus maxime debebat esse a peccatoribus segregatus, quantum ad culpā quasi summam innocēti obtinens, conueniens fuit ut a primo peccatore vñq; ad Christum perueniretur, medianib; quibusdam iustis, in quibus præfulgerent quædā insignia futura sanctitatis. Et p; hoc etiā in populo, ex quo Christus erat nascitus, instituit Deus quædam sanctitatis signa, quæ incepserunt in Abrahā, qui primus promissionem accepit de Christo, & circuncisionem signum foederis consumandi: vt dicitur Gene. 17.

T Super Questionis quina Articulum primum.

T Itulus articulū pri
mū clarus est, &
p;g. Manichaorum
er; rem mouv̄tha
bes in 4. contra Gen.
cap. 29.

In corpore articuli
conclusio unica est
responsio qualiter af
firmatur, & polita
anterioritate & proba
ta tripli rōne. Omnia
clara sunt in li
tera.

Nota hoc in loco
allatam Augusti, au
toritatem ex lib. 83,

q; quoniam si ea ha
betur illa coditiona
lis, si fecellit, ueritas
non est & loquitur de
Christo. Nota autem
hoc propter verben

Infr. art. 2. c.
& q. 14. art
2. c. & 3. d. 2.
q. 1. art. 3. q. 1.
c. 8. q. 2. c. &
4. contra ca
p. 39. & 34.
princ. & 35.
et quia non potest esse
cor. 2. fin. &
Pe. q. 6. art.
7. cor. col. 1.
& opus. 3. c.
213. & 213.

tes in dubiū, an Deus
poslit falac̄e; nam si
conditionalis dicta
est uera, pater soluto
questionis, quod icli
cet non potest fallere;
princ. & 35. quia non potest esse
cor. 2. fin. &
uerum quod fallat: q; a
7. cor. col. 1. si fecellit, ueritas non
& opus. 3. c. est si ueritas, er
go non fecellit. Si co
ditionalis negatur,
Augustinus negatur.

nitatis: dicit n. Leo Papa in sermone de Nati. quod
nec inferiorem naturā cōsumpsit glorificatio, nec
superiorem minuit assumptio. Sed hoc ad dignitatem
Dei pertinet, quod sit omnino a corpore sepa
ratus. Ergo videtur quod per assumptionem non
fuerit Deus corpori unitus.

¶ 3 Prat. Signa debent respondere signatis. Sed appari
tiones vet. Test. que fuerunt signa apparitio
nis Christi, non fuerunt secundum corporis uer
itatem, sed secundum imaginariam uisionem: sicut
patet Ita. 6. Vidi Dominum sedentem. &c. ergo vi
detur quod etiam apparit filij Dei in mundo, nō
fuerit secundum corporis ueritatem, sed solum
secundum imaginationem.

SED CONTRA est, qd dicit * Aug. in lib. 83. q. Si
phantasma fuit corpus Christi, fecellit Christus. Et
si fallit, ueritas non est. Est autem ueritas Christus.
Ergo non fuit phantasma corpus eius. Et sic patet,
quod uerum corpus assumpsit.

R E S P O N S I O N I S. Dicendum, quod sicut dicitur in li
de Ecclesiasticis * dogmatibus, natus est Dei filius,

Sermo. 1. q.
Cap. 2.

ARTIC. I.

non putatiue, quasi imaginatum corpus habens,
sed corpus uerum.

¶ Et huius ratio potest tripliciter assignari. Quare
prima est ex ratione humanae naturæ: ad quam per
tinet uerum corpus habere. Supposito igitur ex
præmissis, quod conueniens fuerit filium Dei assū
mere humanam naturam, consequens est quod ve
rum corpus assūmperit. Secunda ratio sumi potest
ex his, quæ in mysterio incarnationis sunt acta. Si
enim non fuit uerū corpus eius, sed phantasticum,
ergo nec ueram mortem sustinuit: nec aliquid e
orum quæ Euangelistæ de eo narrant, secundum ue
ritatem gessit, sed solum secundum apparentiam
quamadam. Et sic etiam sequeretur, quod non fuerit
uera filius hominis subsecuta: oportet n. effectum
causæ proportionari. Tertia ratio potest sumi ex ip
sa dignitate personæ assumentis, quæ cum sit uer
itas, non decuit, ut in eius opere aliqua fictio esset.
Vnde & Dominus hūc errorem per scipsum exclu
dere dignatus est, Luc. vlt. cum Discipuli conturb
ari & conterriti, putabant se spiritum uidere, & ue
rum corpus: & ideo se eis palpandum præbuit, di
cens, Palpate & uidete: quia sp̄ritus carnem & ossa
non habet, sicut me uidetis habere.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod similitudo illa
exprimit ueritatem humanae naturæ in Christo, per
modum, quo omnes qui uere in natura humana
existunt, similes specie dicuntur: non autem in
telligitur similitudo phantastica. Ad cuius euidentiam
Apostolus subiungit, quod factus est obediens
usque ad mortem, mortem autem crucis. Quod sic
ri non potuisse, si esset sola similitudo phantastica.

AD SECUNDVM dicendum, quod per hoc quod
filius Dei uerū corpus assūmperit, in nullo est eius
dignitas diminuta. Vnde Aug. dicit * in lib. de fi.
ad Pet. Exinaniorū scipsum, formam serui accipiēs,
ut fieret seruus: sed forma Dei plenitudinem non
amisit. Non enim filius Dei sic assūmperit uerum
corpus, ut forma corporis fieret. Quod repugnat di
uinæ simplicitati & puritati. Hoc enim esset, si assū
me corpus in unitatem naturæ. Quod est impossibile,
ut ex supradictis * patet. Sed salua distinctione
naturæ assūmperit corpus in unitatem personæ.

AD TERTIUM dicendum, quod figura debet re
spondere rei, quantum ad similitudinem, non
quantum ad rei ueritatem. Si enim secundum om
nia esset similitudo, iam non esset signum, sed ipsa
res: ut Dam. dicit * in 3. lib. Conueniens ergo fuit,
ut apparitiones uer. Test. essent secundum apparentiam,
quasi figuræ: apparitio autem filii Dei in mun
do, esset fīm corporis ueritatem, quasi res figurata
per illas figuræ. Vnde dicit Apost. secunda Coloss.
2. Quæ sunt umbra futurorum, corpus aut̄ Christi.

ARTICULVS II.

Vtrum Dei filius debuerit assūmtere
corpus terrenum, s. carnem &
sanguinem.

AD SECUNDVM sic procedit.
Vñq; Christus non habue
rit corpus carnale siue terrestre,
sed celeste. dicit enim Aposto
lus 1. ad Corinth. 15. Primus ho
mo de terra terrenus, secundus ho
mo de celo cœlestis. Sed pri
mus homo, scilicet Adam fuit
de terra, quantum ad corpus, ut
patet Gen. 1. Ergo etiam secun
dus homo, scilicet Christus

T Itulus clarus est
& motus pro
pter errorē Va
lentini ut patet in 4.
contra Gent. 30.

In corpore articu
li unica est conclusio
responsio: quæfatio
nē & q. 1. art. 3.
contra & 34.
Et op. 214.
Cap. 3. art. 1.
op. 214.

nisi quod in response ad primam circa glossam Aug. & Hilarij dubium occurrit, scilicet Christus fit homo caelstis, quia de Spiritu sancto concepsus: quoniam si ex virtute actiua seu formam corporis homo est caelstis secundum corpus, Adam quoque esset homo caelstis: quia est immediate diuina uirtute corpus eius forma-

corpus. Et sic Apostolus non recte posuit sed differentiam inter primum hominem & Christum, in hoc quod ille terrestris, ite caelstis, ad corpore referendo ratione virtutis formans.

Ad hoc dicatur, quia exppositio ista non est secundum sensum literalem, non potest ex illa argumentum contra verba Apostoli sumi. Ad hanc namque Apostolus loquitur de primo inicio virilique hominis scilicet Adae & Christi: confitit autem initium Adae exter- ra esse, cui dispositio iuncta est animalium ratione vero Christi ex hypothesi diuina, que materiam sibi disponuit, formantem, animalium, unius, &c.

Per hoc enim probat Apostolus illam in animam uiuentem, illam in spiritum uiuificantem: illam terrenum (quia uere per fontem terrena secundum substantiam & secundum qualitatem fuit Adam) illam ceteram, & secundum substantiam personae & secundum qualitatem superius ordinis. Vnde sunt do- tes corporis, de quibus loquuntur. Allata tamen e positione non est refutanda, sed

reuterter amplectenda, ut etiam saluerit differentiam corporum secundum vir- tutem formativam, cum quia Adam fuit immediate a Deo secundum debitum natura ordinem (exigit siquidem rerum ordo supposita nouitate mundi, ut prima inducatur perfectiora, non ex semine, sed immediate a Deo: quoniam, ut dicitur 12. Met. perfectiora sunt naturaliter priora in perfectis) Christus autem stante iam naturali modo genera- tionis humanae per commissionem maris & feminae, mirabilis supra naturae leges conceptus est diuina uirtute absque semine humano: tum quia Adam a Deo immediate factus (sicut & boues & leones secundum suas naturas) dicitur: Christi ve- rō conceptio specialiter appropriatur Spiritu sancto, ut intelliga-

A tunc ad hoc a Deo immediate factus homo, ut spiritualis sit, ita quod non ex sola negatione humani feminis, sed ex hoc quod supra naturae leges ex Spiritu sancto dicitur conceptus. differen- tia posita est inter Christum & Adam quantum ad corpus, quod Christus de Celo caelstis, ille de terra terrestris.

Natus est Dei filius carnem ex virginis corpore trahens, & non de celo secum afferens.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Christus dicitur de celo descendisse duplicitate. Vno modo ratione diuinae naturae, non ita quod natura diuina in celo esse desierit, sed quia in infinitis novo modo esse coepit, scilicet secundum naturam assumptam, secundum Illud Ioani. 3. Nemo ascendit in celum, nisi qui descendit de celo Filius hominis, qui in celis est. Alio modo ratione corporis: non quia ipsum corpus Christi secundum suam substantiam de celo descendere: sed quia uirtute caelstis, id est Spiritu sancto est eius corpus formatum. Vnde August. * dicit ad Orationem, exponens auctoritatem iudicatam, Caelstem dico Christum: quia non ex humano conceptus est semine. Et hoc etiam modo Hilarius exponit in libro de Trinitate.

RESPON. Dicendum, quod eisdem rationibus appetat, quare corpus Christi non debuit esse caelste, quibus ostendit, quod non debuit esse phantasticum. Primo enim, quia sicut veritas humanae naturae non salvaretur in Christo, si corpus eius esset phantasticum (ut posuit Manichaeus) ita etiam non salvaretur si ponetur caelste, sicut posuit Valentinus. Cum enim forma hominis sit quedam res naturalis, requirit determinatam materiam, scilicet carnes & ossa, que in hominis definitione ponit oportet, ut patet per Philosophum * 7. Metaphys. Secundo, quia hoc etiam derogaret ueritati eorum, quae Christus in corpore gerit. Cum enim corpus caelste sit impossibile & incorruptibile (ut probatur in * primo de Celo) si filius Dei corpus caelste assumpsisset, non uere esset, nec sit, nec etiam passionem, & mortem sustinuisse. Tertio etiam derogaret ueritati diuinae. Cum enim filius Dei se hominibus ostenderit, quasi corpus carneum & terrenum habens, fuisse falsa demonstratio, si corpus caelste habuisset. Et ideo in libro de Ecclesiastis * dogmatibus dicitur,

In hoc secundo articulo, dubium occurrat de assumptione sanguinis: qui erat in corpore Christi, erat unitus diuinitati. Et est ratio dubit ex philosophia: quia sanguis non est pars corporis humani, sed alimentum eius, quod constat non esse actu, sed potentia corporis, quod aliud est enim sanguis alimentum decoctum, conseruum, non conseruum in membra. Et confirmatur auctoritate non solum Aristoteles, de Partibus animalium, sed dui Thomist. in multis locis, & singulariter inferius in q. 3 t. 3. ad pri- mum. Vbi ponit differentiam inter officia & carnes ex una parte, & sanguinem ex alijs partibus, in hoc quod caro & ossa sunt actu partes corporis humani. Sanguis autem non est accipiens, sed datur ab ipso.

Et ideo caro & ossa non possunt absque corruptione & diminutione corporis auferri: sanguis autem sine corruptione communicatur.

AD TERTIUM dicendum,

quod hoc ipsum ad maximam Dei gloria pertinet, quod corpus infirmum & terrenum ad tantam sublimitatem prouexit. Vnde in Ephesina synodo legitur uerbum sancti Theophilii dicentis, qualiter artificum optimi non in pretiosis tantum materiis artis ostendentes, in admiratione sunt, sed uilissimum lutum, & terram dissolutam plerumque astuentes, sua disciplinae demonstrantes uirtutem, multo magis laudantur, ita omnium optimus artifex Dei uerbum, non aliquam pretiosam materiam corporis caelstis apprehendens, ad nos aduenit, sed in luto magnitudinem sue artis ostendit.

teles testatur: ut uero sunt in potentia ad alias partes, uerificatur quod est alimentum corporis. Et per hoc patet reponsio ad rationem in oppositum, dicendo, quod sanguis est corporis alimentum, sed non tantum: quia est ita alimentum, ut etiam sit secundum se pars corporis.

In dialo. 65.
q. 9. 4. a. mc.
ilius tom. 3.

Liber. 10. de
trinit. ante
med. ad secun-
dum.

QVAEST. V.

ARTICVLVS III.
Vrbum filii Dei assumptis
animam.

corporis. Ad au^torem dicit Thos. dicit q^o loquuntur de parte ro^tatice & in actu, qum di^cit, q^o non potest sine corruptione aut diminutione liberari: non autem de parte parum in actu & parum in potestate, q^o lis est languis. Ab his dubio igitur credeatur, q^o filium Dⁱ assumptis corpus terrestre hoc est carnem & sanguinem, vt diuidendo quæstionem Auctor utulim explicat.

Super Questionis 5. Articulum 3.

Titulus clarus est, intelligentia resonat, & qualitas propter Arium & Apollinarem (vt in litera cicitur) negantes in Christo animam propriam.

In corpore & cuncti^lli duo sunt, primo recitat error Ariu & Apollinaris, secundo reprobat erroris tripliester. Quo ad hunc ponitur positio ista, i^{te}, & sua legenda, in fe^{ctu} m^{od}u^{lo} negatur aia in Christo: ponitur uerbum loco aia, in sua uero se quelauia negantur duæ naturæ in Christo: q^on non est ibi natura humana: uel q^om ex aia & corpore una natura constituitur, ac per hoc ex eo, quod est loco aia & corpore, una efficitur natura: prima exposi^tio in litera consolatoria, q^o sicut dicunt Augustini.

Lib. 1. de eq.
10. text. 32.
& 11. sex.
59. tom. 2.

2. 11.

Cap. 21. in
Princ. 10. 3.

Lib. 5. cap. 3.
2. 11.

Cap. 21. in
Princ. 10. 3.

Lib. de hiz.
x. 1. ca. 49. &
55. 10. 6.

sed contra est, q^od Aug. dicit in lib. 1. de Agone Christiano, Non eos audiamus, qui solum humanum corpus dicunt esse suscep^tum a verbo Dei: & sic audiunt quod dictum est, Verbum caro factum est, ut negent illum hominem, uel animam, uel aliquid hominis habuisse, nisi carnem solam.

Respon. Dicendum, q^o sicut dicit Augustinus, * in lib. de heresis, opinio fuit primo quidem Ariu, & postea Apollinaris, q^od filius Dei solam carnem assumptis absque anima, ponentes quod Verbum fuerit carni loco anime. Ex quo sequebatur, q^od in Christo non fuerint duæ naturæ, sed una tantum: ex anima enim & carne, una natura humana constituitur. Sed hæc positio stare nō potest propter tria. Primo quidē: quia repugnat auctoritati Scripturae, in qua dominus de sua anima facit mentionem Matth. 26. Trius est anima mea usque ad mortem. & Ioan. 10. Potestatem ha-

Lib. 83. q. 7.
80. a medio
104.

beo ponendi animam meam. sed ad hoc respondebat Apollinaris, q^od in his uerbis anima metaphorice sumitur, per quem modum in ute. Testa. Dei anima commemoratur, Isa. 1. Calendas uestræ & solennitates uestræ odiuit anima mea: sed sicut dicit Aug. * in lib. 83. q. Euangelista in euangelica narratione narrant, q^o miratus est Iesus, & iratus & contristatus, & cl^uri^uit. Quæ quidem ita demon-

ARTIC. III.

F strant eum ueram animam habuisse, sicut ex hoc q^o comedit, & dormiuit, & fatigatus est, demonstratur cum habuisse uerum corpus humanum: alioquin si & hæc ad metaphoram referantur, cum similia legantur in ute. Test. de Deo, peribit fides Euangelicæ narrationis. Aliud enim est, quod Propheticæ nuntiatur in figuris, aliud quod secundum rerum proprietatem ab euangelistis historice scribitur. Secundo derogat prædictus error utilitati incarnationis, quæ est liberatio hominis. Ut enim argumentatur Augustini, in lib. * contra Felicianum, si accepta carne filius Dei animam omisit, aut innoxiam sciens, medicinaq^one non credidit, aut a se alienam putans redēptionis beneficio non donauit, aut ex toto insanabilem iudicans, curare ne quivit, aut ut uilem, & quæ nullis usibus apta uideatur, abiicit. Horum duo blasphemiam importat in Deum, q^on diceret Omnipotens, si curare non potuit desperata: aut q^om omnium Deus, si non ipse fecit animam nostram? Duobus aut alijs, in uno animæ causa nescitur, in altero meritum nō tenetur. Aut intelligere causam putandus est anima, qui cam ad accipendam legem habitu insitæ rationis in structam a peccato uoluntaria transgressionis ntititur separare? Aut quomodo ius generositatis nouit, qui ignobilitatis nūlio dicit esse despiciat? Si originem attendas, præfiosior est anima substantia: si transgressus culpam, propter intelligentiam, peior est carne. ego autem Christū & perfectā sapientiam scio, & p̄fissimum esse non dubito, quorum primo meliorem & prudentiæ causam non despexit: secundo, eam, quæ magis fuerat vulnerata, suscepit. Tertio vero hæc positi^o est contra ipsam incarnationis veritatem: caro enim & ceteræ partes hominis per animam speciem fortiuntur. Vnde recedente anima non est os, aut caro, nisi aquiuioce, ut patet per Philosophum in 2. de Anima, & 7. Metaphys. *

Ad PRIMVM ergo dicendum, quod cum dicitur, Verbum caro factum est, caro ponitur pro toto homine, ac si diceret, uerbum homino factum est: sicut & Isa. 40. Videbit oīs caro pariter, q^o os Dñi locutū est. Ideo autem totus homo per carnem significatur: quia, ut dicitur in auctoritate inducta, tper carnem filius Dei visibilis apparuit, unde subditur. Et uidimus gloriam eius: uel ideo, quia ut Aug. * dicit in lib. 83. que l*et*. in tota illa unitate susceptionis principale Verbum est, extrema autem atque ultima caro. Volemus itaque Euangelista commendare pro nobis dilectionem humilitatis Dei, Verbum & carnem nominavit, omittens animam, quæ est Verbo inferior, carne præstantior. Rationabile etiam fuit, ut nominaret carnem, quæ propter hoc, q^o magis distat a Verbo, minus assumptibilis uidebatur.

Ad SECUNDVM dicendum, q^o uerbum est fons uitæ, sicut prima causa uitæ effectuæ sed anima est principium uitæ corpori tamquam forma ipsius: forma autem est effectus agentis. Vnde ex præsenti Verbi magis concludi poscit, quod corpus esset animatum: sicut ex præsenti ignis potest cōcludi, q^o corpus, cui ignis adhæret, sit calidum.

Ad TERTIVM dicendum, quod non est inconveniens, immo necessarium dicere, q^o in Christo fuerit natura, quæ constituitur per animam corpori aduenientem. Damasce. * autem negat, in domino Iesu Christo esse communem speciem, quasi aliquid tertium resultans ex unione diuinitatis & humanitatis.

Super

Super quæst. quinta
articulum quartum.

ARTICVLVS FIFTH.

Vtrum filius Dei assumere debuerit intellectum.

AD QVARTVM sic procedit. Vi detur, qd filius Dei non assumerit mentem humanam sive intellectum. Vbi enim est præsentia rei, nō requiritur eius imago; sed homo secundum mentem est ad imaginem Dei, ut Aug. * dicit in li. de Trin. Cum ergo in Christo fuerit præsens ipsius diuinus Verbi, non oportuit ibi esse mentem humanam.

T2 Præterea. Maior lux offuscat B minorem: sed uerbū Dei, quod est lux illuminans omnem hominem uenientem in hunc mundum (ut dicitur Ioh. i.) comparatur ad mentem sicut lux maior ad minorem, quia & ipsa mens lux quædam est, quasi lucerna illuminata prima luce, Pron. o. Luciferi spiraculum hominis. ergo in Christo, qui est uerbum Dei, nō suit necessarium esse mentem humanam.

T3 Præt. Assumptio humanæ naturæ a Dei uerbo, dicitur incarnationis eius, sed intellectus sive mens humana neq. est caro, neque est actus carnis, quia nullus corporis actus est, ut probatur in 3. de f. anima. ergo uidetur quod filius Dei humanam mentem non assumperit.

SED CONTRA est, qd Aug. * dicit in li. de f. ad Pet. Firmissime tene, & aullentibus dubites, Christus filium Dei habere ueram nostri generis carnem & animam rationalem, qui de carne sua dicit, Palpate & uidete, quia spiritus carnem & osa non habet, sicut me uidetis habere, Luce ultimo.

Animam quoque se habere ostendit dicens, Ego possum animam meam, & iterum summo cum, Iohann. decimo. Intellectum quoque animæ ostendit se habere dicens, Dicite a me, quia mitis sum, & humilis corde, Matthæi undecimo: Et de ipso per Prophetam Deus dicit, Ecce intelligent puer meus, Ila quinquagesimo secundo.

RESPON. Dicendum, quod sicut Aug. * dicit in li. de heresib. Appollinaristæ de anima Christi a Catholica ecclesia dissenserunt, dicentes, sicut Arrianus, Deum Christum carnem solam sine anima suscepisse, in qua quæstione testimonii euangelicis uicti, mentem defuisse animam Christi, sed pro hac ipsum uerbum in causa dixerunt: sed hoc positio eisdem rationib. cœquinatur, sicut & prædicta. Primo. n. hoc aduersatur rationi euangelicæ, quæ commemorat eum fuisse miratum: ut patet Mat. 7. Admiratio autem absque ratione est non potest, qd importat collationem effectuum ad causam, dum si aliquis uidet effectum, cuius causam ignorat utilitatem incarnationis, quæ est iustificatio hominis a peccato. Anima n. humana non est capax peccati, nec gratia iustificantis, nisi per mentem. Vnde pre-

Acipit oportuit mente humanâ assumiri. Vñ dicit Dam. * in 3. li. qd Dei uerbum assumpsit corpus, & anima intellectualē & rōnalem: & postea subdit, Totus totus est, ut toti mihi salutem largiretur: quod. n. inassumptus est, incurabile est. Tertio, hoc repugnat ueritati incarnationis: cum n. corpus proportionetur animæ sicut materia propriæ formæ, non est uerba caro humana, quæ nō est perfecta anima humana, si rōnali: & iō. si Christus aiam sive mente habuisset, nō habuisset uera carnem humana, sed bestialē, quia per solam mentem anima nostra differt ab alia bestiali. Vñ dicit Aug. * in li. 83. q. q. f. m. hunc errorē sequetur, qd filius Dei bellum quandam cum figura humani corporis suscepisset: quod iterum repugnat ueritati diuinæ, quæ nullam patitur fictionis falsitatem.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd vbi est ipsa res p. lui præsentiam, non requiritur eius imago ad hoc qd uipalte locum rei: sicut ubi est Imperator, milites non uenerantur eius imaginē: sed tñ requiritur cum præsentia rei imago ipsius, ut perficiatur ex ipsa rei p. sentia, sicut imago in cera perficitur per impressionē figilli, & imago hominis refutat in speculo p. eius p. sentiam. Vñ ad perficiendam mentem humanam, necessarium suit, quod eā sibi uerbum Dei uniuferit.

AD SECUNDVM dicendum, quod lux maior euauat lucem minorem alterius corporis luminatis: non tam euauat, sed perficit lucem corporis illu. minati: ad præsentiam enim solis, stellarum lux obsecuratur, sed aeris lumen perficitur. Intellectus autem seu mens hominis, est quasi lux illuminata a luce diuini Verbi, & ideo per præsentiam Verbi non euauatur mens hominis, sed magis perficitur.

AD TERTIVM dicendum, qd licet potentia intellectus non sit alius corporis actus: ipsa tamen esentia animæ humanae, quæ est forma corporis, requirit quod sit nobilior ad hoc, quod habeat potentiam intelligendi. & ideo necesse est ut corpus melius dispositum ei respondeat.

QVAESTIO VI.

De modo assumptionis quantum ad ordinem, in sex articulos divisum.

DEINDE considerandum est de ordine assumptionis prædictæ.

ET CIRCA hoc queruntur sex.

T1 Primò, Vtrum filius Dei assumerit carnem mediante anima.

T2 Secundò, Vtrum assumperit animam mediante spiritu sive mente.

T3 Tertiò, Vtrum anima fuerit prius assumpta, quam caro.

T4 Quartò, Vtrum caro Christi fuerit prius a uerbo assumpta, qd anima unita.

T5 Quintò, Vtrum tota humana natura sit assumpta mediantibus partibus.

T6 Sexto, Vtrum sit assumpta mediante gratia.

ARTICVLVS PRIMVS.
Vtrum filius Dei assumperit carnem mediante anima.

AD PRIMVM sic procedit. Vi detur, qd filius Dei nō assumperit carnem mediante anima.

Textus S. Thomæ.

Li. 3. or. 5. p.
6. cir. med.
Eod. li. 3. c.
nunc dicitur.

q. 80. nos. p.
cal. 2. princ.
to. 4.

Inf. q. 9. art.
1. ad 2. & 3.
di. 1. q. 1. ar.
1. ad 3. & di.
13. art. 1. q. 1.
ad 2.

Super questionis sexta articulum pri-
mum.

Tulus 1. art. q.
6. intelligendus
est ut sonat, quoniam
in corpore distingue-
& moros est
occasione uerborū Aug. & Magistri
sentent. in 2. ditin. 3.
sent. ponentum orci-
nem in ita assumptione.

In corpore articuli
duo sunt. primo,
declaratur ille terminus,
mediante, in tunc
lo positus; secundo
respondetur quid
ibi. Sic ergo, si atten-
dimus, primum fit
declarando, distin-
guendo, excludendo,
subdistinguendo, &
confundendo membra
distincta inter se. De-

claratur in primis,
quod medium im-
portet ordinem: quod
probatur, quia dici-

3. di. 3. q. 3. 2.
1. & di. 3. q. 2.
5. ar. 2. c. & 4.
cont. c. 4. &
sp. 3. ar. 3.
ad 5.

portat,